

Wymagania edukacyjne przyroda klasa IV

I okres 2023/2024

Ocena dopuszczająca

- wymienia składniki przyrody nieożywionej i ożywionej;
- podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka;
- wymienia zmysły człowieka;
- wymienia źródła informacji o przyrodzie;
- wyjaśnia, czym jest obserwacja, a czym doświadczenie;
- podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie;
- podaje nazwy głównych kierunków geograficznych;
- odszukuje na planie lub mapie wskazany obiekt
- wymienia stany skupienia, w których występują substancje;
- podaje przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych w swoim otoczeniu;
- podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia;
- odczytuje wskazania termometru;
- podaje nazwy przemian stanów skupienia wody;
- wymienia składniki pogody;
- rozpoznaje rodzaje opadów;
- wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych;
- odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody;
- wyjaśnia pojęcia: wschód Słońca, górowanie, zachód Słońca;
- wymienia daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku;
- podaje przykłady zmian zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku
- opisuje trzy wybrane czynności życiowe organizmów;
- wyjaśnia pojęcia organizm jednokomórkowy, organizm wielokomórkowy;
- wyjaśnia pojęcia: organizm samożywny, organizm cudzożywny;
- wymienia, na podstawie ilustracji, charakterystyczne cechy drapieżników;
- układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów;
- wymienia korzyści płynące z uprawy roślin w domu i w ogrodzie;
- podaje przykłady zwierząt hodowanych przez człowieka
- wymienia składniki pokarmowe;
- opisuje znaczenie wody dla organizmu;
- wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm;
- uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem;
- podpisuje na schemacie elementy szkieletu oraz narządy układów: pokarmowego, krwionośnego, oddechowego, nerwowego, ruchu i rozrodczego;
- wymienia zasady higieny poznanych układów;
- na rysunku wskazuje narządy zmysłów;
- rozpoznaje na ilustracji komórki rozrodcze: męską i żeńską;
- wyjaśnia pojęcie zapłodnienie;

ocena dostateczna

- opisuje rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata;
- przyporządkowuje przyrząd do obserwowanego obiektu ;
- wyjaśnia, co to jest widnokrąg;
- wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu
- rysuje różę głównych i pośrednich kierunków geograficznych;
- rozpoznaje obiekty w terenie przedstawione na planie i opisuje je za pomocą znaków kartograficznych;
- określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu;
- oblicza wymiary biurka w skali 1 : 10;
- podaje przykłady ciał stałych, cieczy i gazów;
- wyjaśnia zasadę działania termometru cieczowego;
- zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną;
- opisuje, w jakich warunkach zachodzą topnienie, krzepnięcie parowanie i skraplanie;
- wyjaśnia pojęcia: pogoda, upał, przymrozek, mróz;
- podaje nazwy osadów atmosferycznych;
- opisuje pozorną wędrówkę Słońca nad widnokresem, uwzględniając zmiany długości cienia;
- wyjaśnia pojęcia: równonoc jesienna, równonoc wiosenna, przesilenie letnie, przesilenie zimowe;
- opisuje cechy pogody w poszczególnych porach roku
- wymienia czynności życiowe organizmów;
- podaje nazwy królestw organizmów;
- podaje przykłady organizmów roślinożernych i mięsożernych;
- wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność;
- wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe;
- podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego;
- podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście
- podaje przykłady produktów spożywczych bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy;
- opisuje rolę poszczególnych układów;
- wymienia trzy funkcje szkieletu;
- opisuje rolę poszczególnych narządów zmysłów
- wyjaśnia pojęcie ciąży;
- wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców;
- omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania

Ocena dobra

- wymienia cechy ożywionych składników przyrody;
- wyjaśnia znaczenie obserwacji w poznawaniu przyrody;
- opisuje etapy doświadczenia;
- podpisuje na schemacie poszczególne części mikroskopu;
- opisuje sposób wyznaczania kierunku geograficznego za pomocą gnomonu;
- opisuje budowę kompasu;
- wyjaśnia zasadę tworzenia nazw kierunków pośrednich;

- oblicza rzeczywiste wymiary przedmiotu przedstawionego w różnych skalach;
- wyjaśnia, na czym polega orientowanie mapy
- wyjaśnia, popierając przykładami, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej;
- wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania;
- opisuje sposób powstawania chmur;
- wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne;
- wyjaśnia, jak powstaje wiatr;
- określa aktualne zachmurzenie;
- przyporządkowuje trzy przyrządy do rodzajów obserwacji meteorologicznych;
- opisuje zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia w zależności od wysokości Słońca nad widnokretem;
- opisuje zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokretem w poszczególnych porach roku
- opisuje hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych;
- charakteryzuje czynności życiowe organizmów;
- opisuje cechy przedstawicieli poszczególnych królestw organizmów;
- przyporządkowuje podane organizmy do grup troficznych (samożywne, cudzożywne);
- wymienia cechy roślinożerców;
- wymienia przedstawicieli pasożytów;
- wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa;
- wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin;
- wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu
- opisuje rolę składników pokarmowych w organizmie;
- wyjaśnia pojęcie trawienie;
- opisuje drogę pokarmu w organizmie;
- proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego;
- opisuje budowę poszczególnych narządów układu oddechowego, pokarmowego, krwionośnego, rozrodczego, nerwowego oraz układu ruchu;
- rozróżnia rodzaje połączeń kości;
- podaje nazwy największych stawów występujących w organizmie człowieka;
- wskazuje na planszy elementy budowy oka i ucha;
- opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania

Ocena bardzo dobra

- planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie;
- określa przeznaczenie poszczególnych części mikroskopu;
- opisuje sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej;
- porównuje sposoby wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu
- klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości;
- porównuje właściwości fizyczne ciał stałych, cieczy i gazów
- podpisuje na mapie kierunek wiatru;
- wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów;
- opisuje zmiany długości cienia w ciągu dnia;

- porównuje wysokość Słońca nad widnokreśm w południe oraz długość cienia w poszczególnych porach roku
- opisuje sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny;
- określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi;
- wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo;
- opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy (przykłady)
- wyjaśnia rolę enzymów trawiennych;
- wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu;
- wyjaśnia, na czym polega współdziałanie układów: pokarmowego, oddechowego i krwionośnego;
- opisuje wymianę gazową zachodzącą w płucach;
- wymienia zadania mózgu;
- wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia;
- uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów; opisuje rozwój nowego organizmu

II okres 2023/2024

Ocena dopuszczająca

- wymienia zasady zdrowego stylu życia;
- wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk;
- wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych;
- wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu;
- wymienia numery telefonów alarmowych;
- wymienia zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób zakaźnych;
- podaje przykłady zjawisk pogodowych, które mogą stanowić zagrożenie;
- określa sposób postępowania po użądleniu;
- podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenie dla zdrowia;
- podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka;
- wyjaśnia, czym jest asertywność
- wyjaśnia pojęcie krajobraz;
- wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz;
- wymienia nazwy krajobrazów kulturowych;
- rozpoznaje na ilustracji wzniesienia i zagłębienia;
- wymienia nazwy grup skał;
- podaje przykłady wód słonych;
- wymienia trzy formy ochrony przyrody w Polsce;
- podaje przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych;
- wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła
- wymienia przystosowania ryb do życia w wodzie;
- opisuje schemat rzeki, wymieniając: źródło, bieg górny, środkowy, dolny, ujście;

- podpisuje, np. na schematycznym rysunku, strefy życia w jeziorze;
- podaje przykłady organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora;
- wymienia czynniki warunkujące życie na łądzie;
- opisuje przystosowania zwierząt do zmian temperatury;
- wpisuje na schemacie warstwy lasu;
- przyporządkowuje po dwa gatunki organizmów do poszczególnych warstw lasu;
- opisuje zasady zachowania się w lesie;
- rozpoznaje na ilustracji dwa drzewa iglaste i dwa drzewa liściaste;
- wyjaśnia znaczenie łąki dla ludzi;
- wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw;
- podaje nazwy zbóż uprawianych na polach;
- podaje przykłady warzyw uprawianych na polach;
- wymienia dwa szkodniki upraw polowych;

Ocena dostateczna

- podaje zasady prawidłowego odżywiania;
- wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry;
- podaje przykłady wypoczynku czynnego i biernego;
- wymienia przyczyny chorób zakaźnych;
- opisuje przyczyny zatruc;
- opisuje zasady postępowania w czasie burzy;
- podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu;
- opisuje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku skaleczeń i otarć;
- podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać;
- podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie;
- prezentuje właściwe zachowanie asertywne w wybranej sytuacji
- wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów;
- podpisuje na rysunku elementy wzniesienia;
- podaje po jednym przykładzie skał należących do poszczególnych grup;
- wyjaśnia, czym jest próchnica;
- wyjaśnia pojęcia: wody słodkie, wody słone;
- wymienia rodzaje wód powierzchniowych;
- podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych;
- wyjaśnia czym są parki narodowe i pomniki przyrody;
- opisuje sposób zachowania się na obszarach chronionych
- opisuje, popierając przykładami, przystosowania zwierząt do życia w wodzie;
- opisuje, popierając przykładami, przystosowania roślin do ruchu wody;
- podaje nazwy organizmów żyjących w biegu górnym, środkowym i dolnym rzeki
- podaje przykłady roślin strefy przybrzeżnej jeziora;
- wskazuje przystosowania roślin do ochrony przed niekorzystną (zbyt niską lub zbyt wysoką) temperaturą;
- wymienia nazwy przykładowych organizmów żyjących w poszczególnych warstwach lasu;
- porównuje wygląd igieł sosny i świerka;
- wymienia cechy łąki;
- wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej;
- opisuje sposoby wykorzystywania roślin zbożowych;

- uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu

Ocena dobra

- wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia;
- opisuje sposób pielęgnacji skóry ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania;
- wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej;
- wyjaśnia, czym są szczepionki;
- wymienia objawy zatruc pokarmowych ze szczególnym uwzględnieniem zatruc grzybami;
- uzasadnia celowość umieszczania symboli na opakowaniach substancji niebezpiecznych;
- wyjaśnia, na czym polega palenie bierne;
- wymienia skutki przyjmowania narkotyków;
- uzasadnia konieczność zachowań asertywnych
- rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów;
- opisuje cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych;
- opisuje wklęsłe formy terenu;
- opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych;
- na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących;
- opisuje zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy wynikające z rozwoju rolnictwa lub związane z rozwojem przemysłu;
- wyjaśnia cel ochrony przyrody;
- wyjaśnia czym są rezerваты przyrody
- wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną
- wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki;
- opisuje przystosowania organizmów żyjących w biegu górnym, środkowym i dolnym rzeki;
- charakteryzuje przystosowania roślinności strefy przybrzeżnej jeziora;
- charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków do życia w strefie przybrzeżnej;
- charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające przed utratą wody;
- opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych;
- opisuje wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu;
- porównuje drzewa liściaste z iglastymi;
- rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste i pospolite drzewa liściaste
- rozpoznaje pięć gatunków roślin występujących na łące;
- przedstawia, w formie łańcucha pokarmowego, proste zależności pokarmowe między poznanymi organizmami żyjącymi na łące;
- wyjaśnia, czym różnią się zboża ozime i jare;
- wymienia sprzymierzeńców człowieka w walce ze szkodnikami upraw polowych

Ocena bardzo dobra

- wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia;
- opisuje skutki niewłaściwego odżywiania się;
- opisuje skutki niedoboru i nadmiernego spożycia poszczególnych składników pokarmowych;
- wyjaśnia, na czym polega higiena osobista;
- opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych;
- charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka;
- wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę;
- opisuje sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję;
- opisuje zasady postępowania w przypadku oparzeń;
- podaje przykłady dziko rosnących roślin trujących;
- wyjaśnia, czym jest uzależnienie;
- klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości;
- podpisuje na rysunku elementy doliny;
- opisuje proces powstawania i rolę gleby;
- opisuje, jak powstają bagna;
- charakteryzuje rodzaje wód płynących;
- podaje przykłady działalności człowieka w najbliższej okolicy, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu;
- wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości lub osiedla;
- wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym
- porównuje świat roślin i zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki;
- wyjaśnia pojęcie plankton;
- układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze;
- charakteryzuje wymianę gazową u roślin;
- opisuje przystosowania roślin do wykorzystania światła;
- charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając czynniki abiotyczne oraz rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach;
- podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych;
- przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki;
- uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt;
- przykłady innych upraw niż zboża, warzywa, drzewa i krzewy owocowe, wskazując sposoby ich wykorzystywania;
- przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych.